Residentie Orkest

€ 2.700.000
geadviseerd subsidiebedrag

€ 2.700.000
gevraagd subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.14 in samenhang met artikel 3.17 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

Het Residentie Orkest biedt naast symfonische en kamermuziekconcerten educatieve activiteiten om het muziekleven in en rond Den Haag te stimuleren. De missie van de instelling luidt: “Het Residentie Orkest voorziet als ondernemend symfonieorkest op vernieuwende wijze in de behoefte aan klassieke muziek en klassieke muziekeducatie in de zuidelijke Randstad. Het orkest versterkt maatschappelijke samenhang en verstevigt het economisch profiel en het vestigingsklimaat van Den Haag als internationale stad van vrede en recht. Het Residentie Orkest is hoeder, promotor en vernieuwer van het klassieke muzikale erfgoed.”

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Residentie Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.700.000, op voorwaarde dat de instelling een nieuw plan aanlevert, waarin wordt uitgegaan van een kleinere vaste kernbezetting en waarin de instelling een verdienmodel presenteert dat tegenslagen kan opvangen.

De raad adviseert daarnaast de € 1.000.000 voor structurele samenwerking nog niet toe te kennen. Hiervoor dienen het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest gezamenlijk een nieuw plan op stellen.

Het Residentie Orkest vraagt subsidie aan als symfonieorkest in verzorgingsgebied Rotterdam/Den Haag. Onderdeel van de aanvraag is een samenwerkingsplan met het Rotterdams Philharmonisch Orkest voor hetzelfde verzorgingsgebied.

De raad is positief over de voorgenomen artistieke profilering van het orkest, maar is van mening dat voor een succesvolle uitwerking scherpere keuzen moeten worden gemaakt. Het orkest zou goed invulling kunnen geven aan dit profiel met een kleinere vaste kernbezetting dat voldoende armslag en flexibiliteit heeft voor specialistische inzet bij het hedendaagse repertoire. De raad moedigt de instelling aan de educatieve activiteiten verder te versterken.

De raad vindt de financiële basis voor de plannen zorgwekkend; de uitgangspositie biedt weinig ruimte voor tegenvallers en er ontbreekt een scenario voor tegenvallende inkomsten. Er moet worden voorkomen dat het orkest in een neerwaartse spiraal terechtkomt. De raad is van mening dat de nieuwe profilering goede mogelijkheden biedt om draagvlak en inkomsten voor het orkest te vergroten. De instelling moet dan wel de kans hebben en nemen om goed uit de startblokken te komen.

De aanvraag is op het punt van de samenwerking met het Rotterdams Philharmonisch Orkest onvoldoende en te vrijblijvend ingevuld.
De raad adviseert toekenning van dit budget afhankelijk te stellen van de kwaliteit van een nieuw samenwerkingsplan. Hierbij is een evenredige verdeling van de beschikbare middelen van belang om uitwerking van de thema's, inclusief de profilering, kans van slagen te geven.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Residentie Orkest wil afstand nemen van het verleden en reageert hiermee op maatschappelijke veranderingen. Het orkest wil zijn programmering meer in de context plaatsen van de stad Den Haag en de metropoolregio Den Haag-Rotterdam. Met het Rotterdams Philharmonisch Orkest heeft afstemming plaatsgevonden over een complementair profiel en programmering. Het Residentie Orkest zal naast het symfonisch kernrepertoire zware accenten in de programmering aanbrengen en zich hierbij richten op het klassieke en hedendaagse repertoire voor middelgrote en kleine bezettingen. De raad is positief over de voorgenomen profilering, maar is van mening dat voor een succesvolle uitwerking scherpere keuzen moeten worden gemaakt.

De raad adviseert het Residentie Orkest de twee accenten in de programmering als de pijlers te beschouwen voor het artistieke beleid en de vormgeving van het orkestbedrijf. De maatschappelijke, educatieve taak kan hierbij een sterke derde pijler zijn. Het dirigentenbeleid en een vaste (kleinere) kernbezetting, met voldoende armslag én flexibiliteit voor specialistische inzet voor het hedendaagse repertoire, moeten het mogelijk maken om met dit profiel bij de top van de Nederlandse orkesten te blijven horen.

De samenwerking met het Nederlands Danstheater sluit hierbij goed aan. De raad vindt het belangrijk dat het orkest de samenwerking met De Nederlandse Opera kan voortzetten.

Publieksbereik

In lijn met de missie wil het Residentie Orkest meer publieksgericht programmeren en in toenemende mate de burger opzoeken door ook andere podia in de stad en de regio te bespelen. Een aangescherpt artistiek profiel leent zich hier goed voor en het is aan te moedigen om naast Rotterdam en Leiden meer podia in de regio te interesseren voor concertseries.

In de afgelopen jaren heeft het orkest het bestaande publiek in beeld gebracht en dankzij een gerichte communicatiestrategie is het aantal abonnementhouders gestegen. Uit de aanvraag blijkt echter geen strategie voor het aanboren van nieuw publiek. Het orkest wil publieksvoorkeuren inventariseren en bedenkt verschillende activiteiten, inclusief een onrealistisch groot aantal cursussen voor volwassen publiek. Net als voor bestaand publiek vindt de raad een gedegen strategie voor het aantrekken van nieuw publiek noodzakelijk. Hij verwacht dat de nieuwe profilering hieraan kan bijdragen.

Cultureel ondernemerschap

Het verdienmodel van het orkest is naar de mening van de raad niet zonder zorgen. Het eigen vermogen van de instelling is beperkt. Het orkest heeft een investeringsinjectie van € 2.000.000 voor ogen als vliegwiel om de totale plannen te realiseren. In de aanvraag wordt niet inzichtelijk gemaakt waar deze investeringsinjectie vandaan moet komen. In 2013 is het verwachte tekort fors en – gelet op de financiële uitgangspositie – risicovol. In vergelijking met de prestaties uit het verleden zijn de publieksinkomsten volgens de raad realistisch ingeschat. Dit kan zonder nadere onderbouwing niet worden gezegd van de verwachte sponsorinkomsten en de verwachte bijdrage uit private middelen. Ook is uit de aanvraag niet op te maken hoe de vaste lasten zich verhouden tot de zekere inkomsten.

De financiële basis voor de plannen vindt de raad wankel. De uitgangspositie biedt geen ruimte voor tegenvallers, zeker wanneer de noodzakelijke investeringsinjectie uitblijft. Het is van belang dat vanaf het begin van de subsidieperiode de vaste lasten goed in balans komen met de verwachte, zekere inkomsten. Het risico is aanwezig dat het orkest in een neerwaartse spiraal terechtkomt. De raad is van mening dat de nieuwe profilering goede mogelijkheden biedt om draagvlak en inkomsten voor het orkest te vergroten. De instelling moet dan wel de kans krijgen en nemen om goed uit de startblokken te komen. Dit vraagt om een nieuw plan, waarin uitgegaan wordt van een kleinere vaste kernbezetting en waarin een verdienmodel wordt gepresenteerd dat tegenslagen kan opvangen.

Educatie

Het educatiebeleid krijgt een stevige impuls. De ambitie om de haarvaten in de samenleving op te zoeken vindt hier zijn uitwerking, met name richting scholieren en amateurs. Het orkest vergroot de personele inzet aanzienlijk. Daarom is het opvallend dat het verwachte bereik onder scholieren terugloopt. Het streven van de instelling zou moeten zijn dit bereik op zijn minst te handhaven. Veel van de extra aandacht lijkt uit te gaan naar het aanbod voor volwassenen. De raad is positief over het gevoel van urgentie dat spreekt uit de aanvraag en heeft vertrouwen in de aanpak van het orkest op het gebied van educatie, mits de activiteiten voor scholieren worden geïntensiveerd.

(Inter)nationaal belang

Voor de profilering van de internationale activiteiten zoekt het orkest aansluiting bij het profiel van de stad Den Haag, de zetel van de regering en internationale stad voor vrede en veiligheid.

Geregeld is het orkest op Nederlandse podia te beluisteren. Het was het eerste orkest op popfestival Lowlands en het speelt geregeld op het Holland Festival. Voor De Nederlandse Opera is het orkest een van de belangrijke vaste partners. Het orkest haalt in het buitenland goede bezoekersaantallen. De raad vindt de internationale ambities van het orkest zinvol en goed in balans met de overige activiteiten en vindt het positief dat het orkest meer podia in de regio wil bespelen.

Talentontwikkeling

In de afgelopen jaren heeft het Residentie Orkest, in samenwerking met het Koninklijk Conservatorium, positieve ervaringen opgedaan met de Orkest Master. Dit heeft ertoe geleid dat ook in de zomer een dergelijke opleiding wordt aangeboden onder de noemer *The Hague Festival Orchestra*. Naast de Orkest Master draagt het orkest bij aan de opleiding van jong operatalent en dirigenten door samen te werken met de landelijke master orkestdirectie en de Dutch National Opera Academy. De raad constateert dat het orkest talentontwikkeling niet alleen als een verplichting, maar ook als een kans ziet en dat het deze taak voortvarend oppakt.

Samenwerking

Het Residentie Orkest gaat, zo blijkt uit het samenwerkingsakkoord dat is bijgevoegd bij de aanvraag, op vijf thema's samenwerken met het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Hiermee doet het een beroep op de extra investeringsimpuls die de staatssecretaris beschikbaar stelt. Op het punt van de complementariteit van de profielen heeft nadere uitwerking plaatsgevonden, hoewel de raad zijn vraagtekens heeft bij het concerteren op elkaars podia.

De overige vier thema's (talentontwikkeling, educatie, kinderproducties en familieconcerten, uitwisseling musici en HRM-beleid) zijn te vrijblijvend geformuleerd. Bovendien hebben de intenties meer het karakter van afstemming dan van daadwerkelijke samenwerking. Het bijgevoegde akkoord biedt naar de mening van de raad geen perspectief voor structurele samenwerking op de lange termijn. De aanvraag is op dit onderdeel onvoldoende.